

**Уроки музичного мистецтва :
6 кл. Посібник для вчителя
(до Кондратова Л.Г.)**

Про книгу

У посібнику вміщено розробки уроків з музичного мистецтва для 6 класу відповідно до нової навчальної програми Міністерства освіти і науки України для загальноосвітніх навчальних закладів, підручника «Музичне мистецтво. 6 клас» (автор Кондратова Л.Г.). Поданий матеріал містить методичні рекомендації, календарно-тематичні та поурочні плани, а також додаток із текстом пісенного репертуару. Для вчителів музики, студентів музично-педагогічних факультетів, викладачів.

БІБЛІОТЕКА ВЧИТЕЛЯ

Людмила Кондратова

**УРОКИ
МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА**

6 клас

Посібник для вчителя

НАВЧАЛЬНА КНИГА – БОГДАН
ТЕРНОПІЛЬ

УДК 371.32 : 78
ББК 74.268.53
К 55

Рецензенти:

В.М. Бовсунівський — кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри методики викладання навчальних дисциплін Житомирського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти;
Н.П. Мілюкова — вчитель музичного мистецтва ЗОШ №1 м. Мелітополя Запорізької області

Серію «Бібліотека вчителя» засновано 2007 р.

Кондратова Л.Г.

К 55 Уроки музичного мистецтва : посібник для вчителя : 6 кл. / Л.Г. Кондратова. — Тернопіль : Навчальна книга — Богдан, 2014. — 184 с. (Серія «Бібліотека вчителя»).

ISBN 978-966-10-7322-6

У посібнику вміщено розробки уроків з музичного мистецтва для 6 класу відповідно до нової навчальної програми Міністерства освіти і науки України для загальноосвітніх навчальних закладів, підручника «Музичне мистецтво. 6 клас» (автор Кондратова Л.Г.).

Поданий матеріал містить методичні рекомендації, календарно-тематичні та поурочні плани, а також додаток із текстом пісенного репертуару.

Для вчителів музики, студентів музично-педагогічних факультетів, викладачів.

УДК 371.32 : 78

ББК 74.268.53

*Охороняється законом про авторське право.
Жодна частина цього видання не може бути відтворена
в будь-якому вигляді без дозволу автора чи видавництва.*

ISBN 978-966-10-7322-6

© Кондратова Л.Г., 2014

© Навчальна книга — Богдан, 2014

ВСТУП

Методичний посібник розраховано на вчителів музичного мистецтва, котрі викладають предмет у шостому класі загальноосвітньої школи. До змісту посібника входять: методичні рекомендації, календарно-тематичні та поурочні плани, а також додаток з текстом пісенного репертуару.

Пропонований методичний посібник розроблено відповідно до вимог нової програми «Музичне мистецтво» для 5–7 класів загальноосвітніх навчальних закладів (автори: Масол Л.М., Коваленко О.Я., Сотська Г.І., Кузьменко Г.В., Марчук Ж.С., Константинова О.В., Паньків Л.І., Гринчук І.П., Новікова Н.В., Овіннікова Н.І., 2012 р.) та Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти.

Музичне мистецтво є однією зі змістових ліній освітньої галузі «Мистецтво». *Основною метою освітньої галузі «Мистецтво» є формування в учнів у процесі сприймання, інтерпретації, оцінювання ними творів мистецтва та провадження практичної діяльності системи ключових, міжпредметних естетичних і предметних мистецьких компетентностей як цілісної єдиної основи світогляду, а також здатності до художньо-творчої самореалізації і культурного самовираження.*

Завданнями освітньої галузі є:

- оволодіння системою вмінь і навичок у галузі мистецтва, формування світогляду, креативних і комунікативних якостей;
- формування вмінь і навичок аналізувати, інтерпретувати та оцінювати твори мистецтва, виявляти їхню національну своєрідність;
- збагачення духовного світу учнів у результаті вивчення творів мистецтва;
- формування ціннісного ставлення до дійсності та творів мистецтва, розвиток емоційно-почуттєвої сфери учнів;
- виховання здатності до художньої самореалізації, культурного самовираження, задоволення потреби в мистецькій самоосвіті.

Протягом навчання в основній школі учні здобувають базову загальну середню освіту, що разом із початковою є основою загальноосвітньої підготовки, формує в них готовність до вибору професії і реалізації шляхів подальшої освіти. Зміст освіти в основній школі для всіх учнів єдиний.

Варіативність методик організації навчання, а також наявність в учнів можливості обирати курси за вибором залежно від власних пізнавальних здібностей дають змогу застосовувати особистісно зорієнтований, компетентнісний і діяльнісний підходи.

Зміст музичного виховання школярів основної школи спрямований на розширення у процесі опанування творів мистецтва і художньо-практичної діяльності, набутих у початковій школі ключових, міжпредметних естетичних і предметних мистецьких компетентностей.

Ключовою і водночас пріоритетною для освітньої галузі є **загальнокультурна компетентність** — здатність застосовувати знання культурного простору, досвід і способи художньо-творчої діяльності, рівень навченості, вихованості та розвитку в будь-якій діяльності людини.

Міжпредметна естетична компетентність — здатність виявляти естетичне ставлення до світу в різних сферах діяльності людини, естетично оцінювати предмети і явища, що формується під час опанування різних видів мистецтва та їх взаємодії.

Предметні мистецькі компетентності — здатність до розуміння і творчого самовираження у сфері музичного, образотворчого та інших видів мистецтва, що формується під час їх сприймання і практичного опанування.

Музична педагогіка загальноосвітньої школи, спираючись на спільну діяльність учителя та учнів, домагається органічної єдності методів навчання, що орієнтують на розв'язання дидактичних завдань, та методів виховання, спрямованих на формування в учнів ціннісного ставлення до світу й себе. Методи музичної педагогіки пов'язані з дидактичними (методами, що розкривають специфіку окремих етапів навчання) та загально-дидактичними методами, що відображають загальні способи досягнення мети освіти. Музичне мистецтво має стати відкритою інтонаційно-образною моделлю входження дитини у світ культури, тому необхідно надати методам, формам і педагогічним технологіям діалогічного характеру. Саме діалогічна стратегія педагогічної взаємодії (діалог із митцем, внутрішній діалог) забарвлена позитивними емоційно-естетичними переживаннями, захопленням музичною діяльністю.

Основними вимогами щодо викладання музичного мистецтва в основній школі є:

- викладання музики як самостійного мистецтва й орієнтація змісту, форм і методів шкільної музичної освіти на його вищі досягнення;
- формування музичного мислення учнів як мислення діалектичного, адекватного внутрішній будові, драматургії та формотворенню музичних творів розвинутих жанрів і форм;
- розвиток емоційно-ціннісного ставлення до музики на основі розвитку фантазії та уяви учня;
- орієнтація музично-виконавчої діяльності учнів на найбільш інтегративні її види, що забезпечує цілісне охоплення музичного твору в єдності його змісту й форми: при засвоєнні симфонічної музики — на «диригування» (пластичне інтонування), при засвоєнні музично-сценічних жанрів — на оперну режисуру (інсценування);

— залучення професійних музикантів до спільного з учнями живого виконання музичних творів, що дозволяє посилити емоційно-художній вплив музики на учнів та підвищити рівень їх виконавської культури, посилити соціальну значущість уроків музичного мистецтва в цілому.

Шостий клас має чотири теми навчального року, що присвячені жанрам музичного мистецтва. Перший семестр містить дві теми: «**Жанри камерно-вокальної музики**» (8 годин), яка розкриває особливості камерної музики та знайомить учнів з камерними вокальними жанрами — піснею (народною та авторською професійною), гімном, романсом на прикладах академічної професійної та народної музики, що дозволяють розкрити характерні особливості розвитку світової та вітчизняної музичної культури, видатними іменами виконавців і творців камерної вокальної музики, знайомству з вокальними манерами вокального мистецтва: народним, академічним, естрадним співом, школами вокальної майстерності, оперним італійським бельканто, російською та українською школами виконавства, пов'язаними з іменами вокалістів, композиторів, а також знайомством з тембровою особливістю і класифікацією співочих голосів, та «**Жанри хорової музики**» (8 годин), що стає основою для вивчення хорового мистецтва: історією та особливостями церковного хорового співу, історією розвитку хорового виконавства в Україні, хоровими концертами, видатними хоровими колективами та диригентами, різновидами хорових колективів та історією розвитку хорових жанрів — кантатою, ораторією, месою, літургією, на прикладах шедеврів музичного хорового мистецтва. Протягом семестру діти навчаються виразно виконувати народні пісні та професійні дитячі пісні різних жанрів (соло, в ансамблі, хорі), порівнювати камерно-вокальні та хорові жанри. Особливим моментом семестру стає набуття учнями вмінь створювати домашню фонотеку, складати програми шкільних і позашкільних концертів тощо.

У другому семестрі також є дві теми — «**Жанри камерно-інструментальної музики**» та «**Жанри симфонічної музики**». На першу тему відводиться 8 годин. Протягом уроків вивчають характерні особливості розвитку та характерні ознаки таких камерно-інструментальних музичних жанрів — прелюдія, скерцо, ноктюрн, етюд, варіації, рондо, соната, квартет на прикладах шедеврів світової класики та творів композиторів сучасності. Вивчення теми надає можливість розглянути особливості створення композиторами музичних циклів, органічного поєднання жанрів і дозволяє розглянути зв'язок музики з гуманітарними та природничими дисциплінами, застосовувати міжпредметні компетентності у різноманітній творчій діяльності дітей. Друга тема семестру присвячена вивченню особливостей симфонічної музики та історії розвитку і характерним ознакам складних жанрів симфонічної музики (увертюра, концерт, симфонія, симфонічна поема, сюїта) на прикладах творів зарубіжної, української та російської музики. Продовжуючи жанрову тематику в музичному мистецтві, вивчення теми дозволяє набути практичних навичок і розвивати вміння інтерпретації інструментальних творів різних жанрів симфонічної музики, а також вміння визначати їхню композиційну будову (форму), типи розвитку музики, прослідковувати розвиток музичних образів творів у складних композиціях симфонічних творів.

Наприкінці навчального року учні повинні не тільки висловлювати оцінні судження щодо музики різних жанрів, виявляти естетичне ставлення до музичної діяльності, брати участь у дискусіях, порівнювати власну думку щодо музики з думками інших і толерантно ставитися до них, виявляти ініціативу та взаємодопомогу в груповій роботі та проявляти активність у процесі пізнання музичного мистецтва, використовувати медіа-ресурси (радіо, телебачення тощо) у пошуковій діяльності, а й уміти визначати жанрові ознаки творів світової та вітчизняної музичної спадщини, порівнювати твори різних жанрів, знати їхні характерні особливості та історію розвитку, на слух впізнавати шедеври вокальної, хорової, інструментальної, симфонічної музики. **Педагог має можливість обирати мистецькі твори для сприймання та співу**, орієнтуючись на навчальну тематику та критерій їхньої високої художньої якості, а також розробляти художньо-практичні та ігрові завдання для учнів, враховуючи мету уроку, програмні вимоги, дбаючи про цілісну драматургію уроку.

Предмети мистецтва в загальноосвітній школі мають важливе естетико-виховне спрямування, якому підпорядковуються дидактичні завдання, тому вчитель має сприяти зростанню в учнів інтересу до мистецтва, розвитку здатності емоційно реагувати на художні твори і знаходити в них особистісний смисл.

Отже, головне надзавдання вчителя — створити захоплюючу, емоційно піднесену атмосферу, щоб кожний урок став справжнім **УРОКОМ МИСТЕЦТВА**, надихав учнів на творчість поза його межами — в особистісній та соціокультурній діяльності.

Витяг із державної програми «Мистецтво» для учнів 5-9 класів Пояснювальна записка

Мистецтво — особлива форма відображення дійсності, естетичний художній феномен, який передає красу навколишнього світу, внутрішнього світу людини через осмислення фундаментальних категорій «краса», «гармонія», «ритм», «пропорційність», «довершеність». Особливості опанування мистецтва в школі пов'язані з його багатогранним впливом на свідомість і підсвідомість людини, її емоційно-почуттєву сферу, художньо-образне мислення і творчі здібності. Мистецтво сприяє художньо-естетичному розвитку людини та стимулює готовність особистості брати участь у різних формах культурного життя суспільства.

Визначення мети навчання мистецтва в основній школі зумовлене основними функціями мистецтва: естетичною, навчально-пізнавальною, духовно-виховною, комунікативною, емоційно-терапевтичною.

Програма розроблена відповідно до Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти. Вона ґрунтується на засадах особистісно зорієнтованого, компетентнісного, діяльнісного та інтегративного підходів. *Особистісно зорієнтований підхід* забезпечує розвиток в учнів індивідуальних художніх здібностей (музичних, образотворчих та ін.), творчого потенціалу. *Компетентнісний підхід* сприяє формуванню ключових предметних і міжпредметних компетентностей, насамперед загальнокультурних і художньо-естетичних. *Діяльнісний підхід* спрямований на розвиток художніх умінь і здатності застосовувати їх у навчальній та соціокультурній практиці. *Інтегративний підхід* виражається в акцентуванні взаємодії різних видів мистецтва в межах освітньої галузі та пошуку міжпредметних зв'язків із предметами інших освітніх галузей, інтеграції шкільного навчання мистецтв із соціокультурним середовищем.

Метою навчання мистецтв в основній школі є особистісний художньо-естетичний розвиток учнів, виховання у них ціннісно-світоглядних орієнтацій у сфері мистецтва, розвиток комплексу ключових, міжпредметних і предметних компетентностей у процесі опанування художніх цінностей і способів художньої діяльності, формування потреби в художньо-творчому самовираженні та естетичному самовдосконаленні.

Мета досягається шляхом реалізації таких **завдань**:

- виховання в учнів емоційно-ціннісного ставлення до мистецтва та дійсності, розвиток художніх інтересів і потреб, естетичних ідеалів;
- формування системи художніх знань і вмінь, яка відображає видову специфіку і взаємодію мистецтва;
- розвиток сприймання, розуміння, інтерпретації й оцінювання творів мистецтва та художніх явищ;
- стимулювання діалогу, спілкування учнів в царині мистецтва;
- розвиток художніх здібностей, критичного мислення;
- стимулювання здатності учнів до художньо-творчого самовираження;
- формування потреби в естетизації середовища та готовності до участі у соціокультурному житті.

Навчання мистецтва ґрунтується на **принципах**:

- наступності між початковою, основною і старшою школою;
- поєднання загальнолюдського, національного та етно-краєзнавчого аспектів змісту освіти;
- інтегративності, спрямованості на поліхудожнє виховання учнів;
- креативності (пріоритет творчої самореалізації);
- варіативності змісту, методів, технологій;
- діалогічності;
- полікультурності й толерантності.

Характеристика структури програми та особливості організації навчально-виховного процесу

Структура програми «Мистецтво» зумовлена логікою побудови всього курсу, яка забезпечує цілісність змісту мистецької освіти в основній школі. Логічна послідовність тем за роками навчання (однакова як для автономного викладання музичного та образотворчого мистецтва, так і для інтегрованого курсу) охоплює такі ключові естетичні категорії, як *види, жанри, стилі* мистецтва. Спільна тематика року розподіляється на окремі теми варіативно, адже змістове наповнення конкретизується відповідно до специфіки кожного з блоків програми: предметів «Музичне мистецтво» та «Образотворче мистецтво» чи інтегрованого курсу «Мистецтво».

Основні види діяльності учнів на уроках включають художньо-творче самовираження; сприймання, інтерпретацію та оцінювання художніх творів; пізнання мистецтва та засвоєння відповідної мистецької термінології.

У 5–7 класах пріоритетними є різноманітні форми практичної діяльності учнів, під час якої відбувається їхнє самовираження у співі, інструментальному музикуванні, малюванні, ліпленні, конструюванні, театралізації тощо. Учні засвоюють особливості мови різних видів мистецтва (5 кл.), палітру жанрів музичного та образотворчого мистецтва (6 кл.), новітні явища в мистецтві в єдності традицій і новаторства (7 кл.).

Програма передбачає творче ставлення вчителя до змісту і технологій навчання, поурочного розподілу художнього матеріалу. Він має можливість обирати мистецькі твори для сприймання та співу, орієнтуючись на навчальну тематику та критерій їхньої високої художньої якості, а також розробляти художньо-практичні та ігрові завдання для учнів, враховуючи мету уроку, програмні вимоги, дбаючи про цілісну драматургію уроку. Предмети мистецтва в загальноосвітній школі мають важливе естетико-виховне спрямування, якому підпорядковуються дидактичні завдання, тому вчитель має сприяти зростанню в учнів інтересу до мистецтва, розвитку здатності емоційно реагувати на художні твори і знаходити в них особистісний смисл. Отже, головне надзавдання вчителя — створити захоплюючу емоційно піднесену атмосферу, щоб кожний урок став справжнім **УРОКОМ МИСТЕЦТВА**, надихав учнів на творчість поза його межами — в особистісній і соціокультурній діяльності.

Години резервного часу можуть використовуватися на розсуд вчителя, наприклад, на тематичне узагальнення матеріалу, відвідування музеїв, виставок, театрів тощо.

МУЗИЧНЕ МИСТЕЦТВО. 6 клас

ЖАНРИ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА	
<i>Зміст</i>	<i>Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів</i>
<p>Жанри камерно-вокальної музики</p> <p>Жанри хорової музики</p>	<p>Учень (учениця) знає і розуміє:</p> <ul style="list-style-type: none"> - характерні ознаки жанрів камерно-вокальної та хорової музики (пісня, гімн, романс, кантата, ораторія, меса, літургія та ін.) відповідно до їх призначення; <p>уміє:</p> <ul style="list-style-type: none"> - порівнювати камерно-вокальні та хорові жанри; - виконувати пісні, які виражають різні естетичні почуття; - інтерпретувати образний зміст камерно-вокальних і хорових творів; - визначати композиційну будову (форму) музичних творів різних камерно-вокальних і хорових жанрів, типи розвитку; <p>застосовує:</p> <ul style="list-style-type: none"> - набуті знання про вокальну та хорову музику у власній виконавській діяльності.
<p>Жанри камерно-інструментальної музики</p> <p>Жанри симфонічної музики</p>	<p>Учень (учениця) знає і розуміє:</p> <ul style="list-style-type: none"> - характерні ознаки музичних жанрів — камерно-інструментальних (прелюдія, скерцо, ноктюрн, етюд, варіації, рондо, соната, квартет та ін.) і симфонічних (увертюра, концерт, симфонія, симфонічна поема, сюїта та ін.); - особливості музичних циклів, поєднання жанрів; <p>уміє:</p> <ul style="list-style-type: none"> - співати пісні, зокрема двоголосні; - інтерпретувати інструментальні твори різних жанрів, визначати їх композиційну будову (форму), типи розвитку музики; <p>застосовує:</p> <ul style="list-style-type: none"> - набуті знання про інструментальну музику в процесі міжособистісного спілкування.

Наприкінці 6-го класу учень (учениця) виявляє здатність:

- інтерпретувати музичні твори різних жанрів, усвідомлюючи єдність змісту і форми, типи розвитку музики;
- виконувати пісні різних жанрів (соло, в ансамблі, хорі);
- застосовувати набуті музичні знання і вміння для самореалізації, створювати домашню фоно-теку, складати програми шкільних і позашкільних концертів;
- розуміти зв'язок музики з гуманітарними та природничими дисциплінами, застосовувати міжпредметні компетентності у різноманітній творчій діяльності;
- висловлювати оцінні судження щодо музики різних жанрів, виявляти естетичне ставлення до музичної діяльності, брати участь у дискусіях, порівнювати власну думку щодо музики з думками інших і толерантно ставитися до них, виявляти ініціативу та взаємодопомогу у груповій роботі;
- проявляти активність у процесі пізнання музичного мистецтва, використовувати медіа-ресурси (радіо, телебачення тощо) у пошуковій діяльності.

ОРІЄНТОВНЕ КАЛЕНДАРНО-ТЕМАТИЧНЕ ПЛАНУВАННЯ УРОКІВ

№	Тема уроку	Основні поняття для засвоєння	Матеріал для музичного сприймання	Матеріал для виконання	Учніські музичні проекти	Дата
І семестр. Тема 1. Жанри камерно-вокальної музики (8 год.)						
1.	Жанрова палітра музичного мистецтва.	Визначення жанрової палітри музичного мистецтва. Класифікація жанрів музичного мистецтва.	Е. Гріг. Концерт для фортепіано з оркестром (ля-мінор). І ч.	«Шкільний корабель» (сл. К. Ібряєва, муз. Г. Струве)	Проект «Моя фонотека»	
2.	Історія вокальної музики.	Визначення характерних ознак вокальної музики та її різновидів. Типологія голосів людини. Світові школи вокальної майстерності. Вокальні манери співу.	Дж. Верді. Арія герцога з опери «Ріголетто» у виконанні Л. Паваротті, П. Домінго, Х. Каррераса; Лучо Далла. «Пам'яті Карузо» у виконанні Лучано Паваротті.	«Шкільний корабель» (сл. К. Ібряєва, муз. Г. Струве)	Проект «Світова вокальна скринька»	
3.	Камерно-вокальна скринька.	Поняття «камерна музика», «камерний спів», «художня пісня». Характерні ознаки камерно-вокальної музики. Жанри камерно-вокальної музики. Особливості музичних вокальних циклів.	Ф. Шуберт. «У дорогу!» з вокального циклу «Прекрасна мельниківна»; М.І. Глінка. «Попутна пісня» з вокального циклу «Прощання з Петербургом».	Українська народна пісня «Од Києва до Лубен»	Проект «Пісенний вернісаж»	
4.	Пісенний жанр. Народна пісня.	Поняття «пісня». Основні різновиди жанру пісні. Палітра української народної пісні. Різновиди українських народних пісень за змістом, будовою, виконанням, характером.	Українська народна пісня «Ой під вишнею» (в обробці тріо Мареничів). Укр. нар. пісня «Летіла зозуля» (у виконанні Н. Матвієнко).	Українська народна пісня «Од Києва до Лубен»	Проект «Фольклорний калейдоскоп»	

Кінець безкоштовного уривку. Щоби читати далі,
придбайте, будь ласка, повну версію книги.

ridmi
ТВІЙ УЛЮБЛЕНИЙ КНИЖКОВИЙ

КУПИТИ